

Rok 1912.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część XIX. — Wydana i rozesłana dnia 10. marca 1912.

Treść: (M 46—47.) 46. Rozporządzenie, dotyczące wizytacji aptek publicznych i zakładowych. — 47. Rozporządzenie, dotyczące się zatrudniania sił pomocniczych przy prowadzeniu aptek.

46.

Rozporządzenie Ministerstwa spraw wewnętrznych z dnia 24. lutego 1912,

dotyczące wizytacji aptek publicznych i zakładowych.

Na zasadzie § 60. ustawy z dnia 18. grudnia 1906, Dz. u. p. Nr. 5 z roku 1907, o uregulowaniu spraw dotyczących aptek, rozporządza się, co następuje:

§ 1.

Apteki publiczne i apteki zakładowe należy wizytować najmniej raz na rok.

Nadto należy wizytować każdą nowo utworzoną aptekę przed puszczaniem jej w ruch, zaś każdą aptekę, przeniesioną do innego lokalu, w ciągu dwóch tygodni po przeniesieniu. W tym celu winien kierownik apteki donieść o ukończeniu urządzenia politycznej władzy powiatowej.

§ 2.

Wizytację aptek przeprowadza rządowy lekarz powiatowy, w miastach z własnym statutem fizyk miejski.

Przynależne gremium aptekarskie ma prawo wysyłać do każdej wizytacji apteki delegata, należącego do stanu aptekarskiego.

Nazwiska delegatów, wyznaczonych na rok następny dla każdego powiatu politycznego w swoim

okręgu, winno gremium aptekarskie podać do wiadomości politycznej władzy krajowej w listopadzie każdego roku.

Polityczna władza krajowa zawiadamia odnośną polityczną władzę powiatową, ta zaś winna zawiadamiać delegata o każdej wizytacji w właściwym czasie przed jej przedsięwzięciem.

§ 3.

Wyższe władze sanitarne mogą przedsięwziąć każdego czasu nadzwyczajne wizytacje aptek przez swoje organa lekarskie albo techniczno-fachowe.

§ 4.

W miastach uniwersyteckich można ustanowić do pomocy dla władz sanitarnych przy nadzorowaniu aptek komitety zawodowe, do których należy przyzwać w miarę możliwości profesora lub docenta prywatnego dla stosowanej chemii lekarskiej albo chemii farmaceutycznej oraz profesora lub docenta prywatnego dla farmakognozyi odnośnego uniwersytetu.

Powyższe komitety zawodowe mają prawo brania udziału w wizytacjach w dotyczących miastach za poprzedniem uwiadomieniem politycznej władzy krajowej.

O każdym przedsięwzięciu wizytacji aptek w dotyczącem mieście należy zawiadomić w właściwym czasie naprzód członków komitetu zawodowego.

§ 5.

Przy przeprowadzaniu wizytacji służą za wskazówkę przepisy o prowadzeniu aptek.

Zwiedzone być powinny w pierwszym rzędzie wszystkie ubikacje apteczne, ich położenie i urządzenie, przedmioty urządzenia, sprzęty, przyrządy, narzędzia, instrumenta oraz przechowywane w tych ubikacjach środki lecznicze, materiały opatrunkowe, środki kosmetyczne i dyetetyczne itd.

§ 6.

Przy wizytacji należy przedewszystkiem przekonać się, czy we wszystkich ubikacjach aptecznych panuje porządek i czystość.

Szczególną uwagę należy zwrócić na ułożenie i umieszczenie (odosobnienie) środków leczniczych i zapasów tychże w poszczególnych ubikacjach (oficynie, magazynie materiałowym, pracowni, piwnicy aptecznej i na strychu aptecznym) oraz przekonać się, czy przepisy, dotyczące się środków o silnem działaniu (tabela I i II farmakopei), bywają dokładnie wykonywane.

§ 7.

Znajdujące się w aptece wagi i ciężarki należy zbadać co do precyzji i dokładności uwzględniając datę cechowania i dodatkowego sprawdzenia.

Wizytujący winien przekonać się również o prawidłowej dyspensacji i ekspedycji tudzież o prawidłowem taksowaniu lekarstw, sporządzanych w aptecce podczas wizytacji. Przechowywane ewentualnie recepty otaksowane mają być przy wizytacji przedłożone i zbadane wyrywkowo pod względem dokładności w taksowaniu.

Należy przeglądnąć zapas specyfików farmaceutycznych i zważyć przytem na to, czy przy obrocie tymi specyfikami są przestrzegane istniejące przepisy.

Należy wglądnąć w książkę laboratoryjną i w wykaz personalny, sporządzony pod odpowiedzialnością kierownika apteki.

§ 8.

Zapas środków leczniczych należy badać co do jakości. Przytem należy zwracać uwagę na to, czy poszczególne środki lecznicze odpowiadają przepisom obowiązującej farmakopei.

§ 9.

Przy wizytacji należy przeglądać pod względem farmaceutyczno-farmakognostycznym zapas materiałów aptecznych, przetworów chemicznych i farmaceutycznych, tudzież zbadać, o ile to jest możliwe na podstawie znamion fizykalno-morfologicznych oraz czysto zmysłowych, czy materiały apteczne oraz przetwory chemiczne i farmaceutyczne wykazują prawidłową jakość (identyczność, czystość, świeżość). Przytem należy zważać w szczególności

na te materiały apteczne, których zapas winien być według farmakopei corocznie odnawiany.

Członkowie komisji mają prawo badać przy sposobności wizytacji na miejscu w aptece dowolną ilość przetworów lub materiałów aptecznych.

§ 10.

Z zapasu materiałów aptecznych w stanie sproszkowanym, jakoto: *Lycopodium Kamala*, *Glandulae Lupuli*, *Amylum* itd., tudzież z roślin sproszkowanych o pewnej właściwej budowie (*Herbae*, *Folia*, *Flores*, *Fructus*, *Semina*, *Cortices*, *Radices* itd.) i z takich materiałów, które nie posiadają żadnej budowy, powinny jednak zawierać pewną oznaczoną ilość skutecznych części składowych lub pewną oznaczoną nieprzekraczalną ilość popiołu, jakoto *Opium*, *Resina Jalapae*, *Succus Liquiritiae*, *Asa foetida* itd. lub takich, które bywają często zastępywane innymi materiałami albo fałszowane, jak również z szczególnie ważnych przetworów farmaceutycznych, które mają pewną oznaczoną zawartość alkaloidów, jakoto *Tinctura* i *Extractum opii* należy pobrać w danym razie 2—4 próbki w odpowiedniej ilości.

Taksamio należy wziąć 2—4 próbki z przetworów chemicznych celem dalszego dokładnego zbadania.

§ 11.

Środki lecznicze, utrzymywane w aptece, może zakwestyonować przy wizytacji każdy członek komisji. Z każdego zakwestyonowanego środka leczniczego należy pobrać próbki w myśl § 10.

W razie takiego zakwestyonowania rozstrzyga wizytujący lekarz urzędowy, czy zachodzą wątpliwości co do obrotu kwestyonowanego środka leczniczego. Jeżeli tego rodzaju wątpliwości istotnie zachodzą, wówczas nie wolno puszczać takiego środka leczniczego w obieg; środek ten winien być przez lekarza urzędowego opieczętowany i przechowany.

Co do środków leczniczych, zakwestyonowanych po myśli ustępu pierwszego, i co do środków leczniczych, które powinny być według przepisów farmakopei corocznie odnawiane, winien aptekarz wykazać na żądanie wizytującego lekarza urzędowego pochodzenie środka i datę ostatniego sprawdzenia.

§ 12.

Zażalenia wniesione przeciw rozstrzygnięciom i zarządzeniom, wydanym według §§ 10. i 11., nie mają skutku odraczającego.

§ 13.

Próbki, pobrane stosownie do postanowień §§ 10. i 11., ustęp 1., należy rozdzielić na dwie

części; jedną część należy opieczetować i pozostawić w aptece, drugą przesłać celem fachowego zbadania wprost do Zakładu dla badań chemiczno-farmaceutycznych w Ministerstwie spraw wewnętrznych.

O wyniku badania należy zawiadomić kierownika apteki za pośrednictwem gremium aptekarskiego.

Jeżeli na podstawie wyniku badania fachowego ma być środek leczniczy wycofany z obiegu, winna polityczna władza krajowa wydać w tej sprawie orzeczenie. W razie wniesienia rekursu przez kierownika apteki należy opieczetowaną i pozostawioną w aptece połowę próbki, przesłać do Zakładu dla badań chemiczno-farmaceutycznych w Ministerstwie spraw wewnętrznych a wynik nadzwyczajnej rewizji, którą przeprowadzi powyższy Zakład, wziąć za podstawę orzeczenia ministeryalnego.

§ 14.

O wizytacji należy spisać według wzoru A protokół, który podpiszą wszystkie osoby, biorące udział w wizytacji, tudzież kierownik apteki.

O mniej ważnych brakach, które zostały już podczas wizytacji usunięte, należy uczynić wzmiankę w protokole.

Na życzenie kierownika apteki należy przyjąć do protokołu jego zarzuty przeciw treści i brzmieniu protokołu.

§ 15.

Protokół należy przedłożyć politycznej władzy krajowej do dalszego urzędowania.

Polityczna władza krajowa winna wydać odpowiednie zarządzenia na podstawie przedłożonych jej protokołów wizytacyjnych. Dla usunięcia większych braków w aptece można wyznaczyć odpowiednie terminy.

§ 16.

Za wykonywanie wizytacji nie będą przyznawane ze skarbu państwa żadne osobne wynagrodzenia.

Obowiązek ewentualnego odszkodowania reprezentanta gremium aptekarskiego ciąży na gremium aptekarskiem.

§ 17.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi natychmiast w życie.

Heinold wlr.

Wzór A.

Kraj:

Powiat polityczny:

Protokół

z przeprowadzonej dnia 191 . wizytacyi

apteki $\frac{\text{publicznej}}{\text{zakładowej}}$ „pod “w dzielnica . . , $\frac{\text{ulica}}{\text{plac}}$ **Właściciel apteki:**

(Imię i nazwisko, data i liczba dokumentu koncesyjnego)

Kierownik apteki:

(Imię i nazwisko, kwalifikacja zawodowa)

Pomocniczy personal farmaceutyczny.**Adjunkci:**

(Imię i nazwisko, kwalifikacja)

Asystenci:

(Imię i nazwisko, kwalifikacja)

Aspiranci:

(Imię i nazwisko, rok).

Zatrudnienie tychże:

A. Stan lokalności aptecznych.

Porządek i czystość w ogólności:

I. Lokal dyspensacyjny (oficyna):

1. Wyposażenie lokalu:
 2. Naczynia stojące i zbiorniki:
 3. Ustawienie i przechowanie środków leczniczych:
 4. Przechowanie trucizn i środków dzielnie działających (tabela I. i II.):
 5. Stół do sporządzania i dyspensowania leków:
 - a) Wagi i ciężarki:
 - b) inne sprzęty:
 - c) inne części urządzenia:
-

II. Pracownia:

1. Wyposażenie lokalu:
 2. Sprzęty:
 3. Aparaty odczynnikowe:
-

III. Ubikacje dla przechowywania zapasów (magazyn materiałowy i zielny, strych na zioła):

1. Wyposażenie lokalu:
 2. Ustawienie i przechowanie środków leczniczych:
 3. Przechowanie trucizn i środków dzielnie działających:
-

IV. Piwnica apteczna (piwnica na przechowywanie leków, ewentualnie piwnica na przechowywanie wód mineralnych):

1. Wyposażenie lokalu:
 2. Przechowanie środków leczniczych:
-

V. Pokój inspekcyjny i ubikacje mieszkalne pomocniczego personelu farmaceutycznego:

B. Stan badanych środków leczniczych.

Jakość środków leczniczych, znajdujących się w aptece :

I. Przetwory chemiczne:

(badanie chemiczne.)

II. Materiały apteczne:

(badanie mikroskopowe.)

III. Przetwory farmaceutyczne:

IV. Materiały opatrunkowe:

(przechowanie i jakość.)

V. Specyfikiki farmaceutyczne:

(spisy.)

VI. Krowianka, surowice lecznicze itd.:

(przechowanie.)

C. Badanie recept:

D. Książki:

1. Farmakopea i cennik.
2. Instrukcja aptekarska i regulamin gremialny.
3. Książka normalistów.
4. Książka laboratoryjna.
5. Pomocnicze książki farmaceutyczne.

E. Interesy drugorzędne:

1. Sprzedaż trucizn:

(data i liczba koncesyi.)

2. Inne przedsiębiorstwa:

(data i liczba urzędowego zezwolenia.)

F. Sposób prowadzenia apteki:

G. Uwagi:

Odczytano i podpisano:

Kierownik apteki:

Podpisy członków komisji,
względnie lekarza urzędowego:

47.

Rozporządzenie Ministra spraw wewnętrznych z dnia 5. marca 1912,

tyczące się zatrudniania sił pomocniczych przy prowadzeniu aptek.

Na zasadzie § 5. ustawy z dnia 18. grudnia 1906, Dz. u. p. Nr. 5 z roku 1907, o uregulowaniu spraw dotyczących aptek, rozporządza się, co następuje.

Rozdział I.**Pomocniczy personal aptekarski w ogólności.****§ 1.**

Pomocniczy personal aptekarski składa się z:

1. Adjunktów, to jest magistrów farmacyi, posiadających ustawowo przepisaną kwalifikację do samodzielnego prowadzenia apteki publicznej.

Provizorów, to jest adjunktów, zatwierdzonych przez władzę w charakterze odpowiedzialnych kierowników aptek publicznych lub zakładowych.

2. Asystentów, to jest magistrów farmacyi, którzy nie uzyskali jeszcze kwalifikacji, przepisanej ustawą do samodzielnego prowadzenia apteki publicznej.

3. Aspirantów, to jest tych sił pomocniczych, które zostały przyjęte do apteki celem wyuczenia się aptekarstwa.

Sluchaczów farmacyi na jednym z uniwersytetów można zatrudniać i przed uzyskaniem dyplomu magistra farmacyi w służbie aptekarskiej podczas feryi uniwersyteckich.

Nadto można zatrudniać w aptece lub laboratorium osoby płci męskiej i żeńskiej, za których prace jest odpowiedzialny kierownik apteki. Taki personal pomocniczy nie jest w żadnym wypadku uprawniony do sporządzania przepisanych przez lekarza leków, ani do dyspensowania takich środków leczniczych.

§ 2.

Farmaceutów niedyplomowanych nie należy z reguły używać w aptekach do samodzielnego sporządzania lekarstw według przepisów lekarskich i do dyspensowania takich lekarstw.

Dalsze używanie farmaceutów, którzy złożyli wprawdzie egzamin, przepisany dla aspirantów, jednak nie posiadają dyplomu magistra farmacyi na zasadzie dawniejszych przepisów do sporządzania leków według przepisu lekarskiego nie jest niniejszem rozporządzeniem naruszone.

Aspirantów bez egzaminu można dopuścić do sporządzania i ekspedycyowania w aptece lekarstw według przepisu lekarskiego tylko przy odpowiednim nadzorze i dopiero wówczas, gdy nabyli już potrzebnego w tym celu uzdolnienia.

Wyrabiania i ekspedycyowania środków leczniczych silnie działających nie wolno nigdy poruczać samemu aspirantowi.

Rozdział II.**Przyjmowanie i kształcenie aspirantów farmacyi.****§ 3.**

Każdy aptekarz lub odpowiedzialny kierownik apteki publicznej ma prawo kształcić aspirantów farmacyi.

§ 4.

O przyjęciu aspiranta farmacyi winien aptekarz celem zatwierdzenia przyjęcia donieść w ciągu ośmiu dni przełożonemu przynależnemu gremium aptekarskiego przedkładając dokumenty aspiranta.

§ 5.

Do aptek, w których nie zatrudnia się żadnego innego pomocniczego personalu farmaceutycznego, wolno przyjąć dla kształcenia tylko jednego aspiranta.

Przyjęcie drugiego aspiranta do apteki takiej może nastąpić tylko wówczas, jeżeli pierwszy aspirant pozostaje już w trzecim roku nauki.

Większe apteki mogą przyjąć większą ilość aspirantów; ilość aspirantów nie może jednak przekraczać liczby adjunktów i asystentów, zatrudnionych w aptece.

§ 6.

Przyjęcie w charakterze aspiranta farmacyi odbywa się na zasadzie następujących dokumentów:

a) ważnego w państwie świadectwa z ukończonej z dobrym wynikiem szóstej klasy gimnazjum, ośmioklasowego gimnazjum realnego, zreformowanego gimnazjum realnego, szkoły realnej albo ważnego w państwie świadectwa dojrzałości publicznego sześcioklasowego liceum żeńskiego. Absolwenci szóstej klasy oddziału realnego gimnazjum typu dzieczińskiego winni poddać się przedtem egzaminowi uzupełniającemu z łaciny w zakresie piątej i szóstej klasy gimnazjalnej.

Jeżeli kandydat przedkłada świadectwo szkoły realnej lub publicznego liceum

żeńskiego, wówczas należy przedłożyć również świadectwo ze złożonego z dobrym wynikiem w jednym z publicznych gimnazjów egzaminu z języka łacińskiego w zakresie wymagań pierwszych sześciu klas gimnazjalnych;

b) świadectwa lekarza urzędowego władzy politycznej miejsca zamieszkania albo świadectwa lekarskiego, potwierdzonego przez tegoż lekarza urzędowego, stwierdzającego fizyczną i umysłową zdatność kandydata do zawodu farmaceutycznego; przytem należy zwrócić szczególnie uwagę na brak budzących odrazę ułomności i wyższego stopnia zaburzeń narządów zmysłowych (wzroku, słuchu, smaku itd.);

c) metryki urodzenia oraz świadectwa szczepienia ospy.

§ 7.

Przy przyjęciu winien aspirant złożyć należyłość wpisową, przepisaną przez gremium aptekarskie.

§ 8.

O każdym przyjęciu aspiranta winno gremium aptekarskie donieść władzy politycznej pierwszej instancji celem utrzymywania w ewidencji aspirantów aptekarskich w powiecie.

O dokonaniem zgłoszeniu w gremium otrzymuje aspirant od gremium poświadczenie, które powinno mu być doręczone w ciągu 14 dni po skutecznieniu zgłoszenia.

§ 9.

Aspiranta przyjmuje się na razie prowizorycznie, a dopiero po dwumiesięcznym czasie próby na stałe.

W czasie próby, który jest wliczalnym do okresu nauki, może jedna lub druga strona przez jednostronne cofnięcie się rozwiązać stosunek wzajemny.

O wystąpieniu aspiranta lub o uwolnieniu tegoż winien aptekarz donieść natychmiast gremium, to ostatecznie zaś politycznej władzy pierwszej instancji.

§ 10.

Okres nauki trwa trzy lata, dla aspirantów zaś posiadających świadectwo dojrzałości dwa lata. Czas ten należy z reguły spędzić w tej samej aptece. Przerwanie okresu nauki jest dopuszczalne tylko w uzasadnionych przypadkach. Po upływie czasu próby można przyjąć aspiranta do innej apteki dla kontynuowania nauki tylko za zezwoleniem przełożenia gremium i to na zasadzie świadectwa,

wydanego przez poprzedniego służbodawcę a poświadczającego odpowiednie prowadzenie się aspiranta pod względem moralnym i naukowym.

§ 11.

Aptekarz jest obowiązany starać się o odpowiednie wykształcenie aspiranta i pozostawić mu potrzebny na to czas.

W miejscowościach, w których istnieje szkoła dla aspirantów, winien aptekarz nakłonić aspiranta do uczęszczania do tej szkoły.

Używanie aspirantów do posług, nie pozostających w związku z zawodem aptekarskim, jest zabronione.

§ 12.

Za czas nauki, spędzony w aptece, otrzymuje aspirant świadectwo, wystawione przez odnośnego aptekarza a potwierdzone przez przełożenie gremium i przez lekarza urzędowego przynależnej politycznej władzy powiatowej.

§ 13.

Gremium aptekarskie i polityczna władza pierwszej instancji prowadzą stale dokładną ewidencję aspirantów w okręgu gremialnym względnie powiecie politycznym w nauce przebywających.

Protokół ewidencyjny zawiera następujące rubryki:

- a) na rodowód aspiranta (imię i nazwisko, miejsce urodzenia, data urodzenia, wyznanie, tudzież imię, zawód i miejsce zamieszkania rodziców);
- b) na dokumenty, tyjące się przyjęcia (§ 6.);
- c) na rok i dzień przyjęcia aspiranta;
- d) na imię i nazwisko oraz miejsce zamieszkania aptekarza;
- e) na uwagi, tyjące się wystąpienia, zmiany miejsca, wydania dokumentów itp.

Rozdział III.

Egzamin aspirantów farmacyi.

§ 14.

Aspirant winien zgłosić się pisemnie bezpośrednio po upływie okresu nauki (§ 10.) w przynależnem gremium aptekarskiem do przystąpienia do egzaminu, przepisanego dla aspirantów, przedkładając świadectwo, przewidziane w § 12.

Z powodów, zasługujących na szczególne uwzględnienie, może Ministerstwo spraw wewnętrznych wskutek prośby aspiranta zezwolić na wcześniejsze lub późniejsze składanie egzaminu. Prośby takie należy wnosić do politycznej władzy

powiatowej dołączając metrykę urodzenia i świadectwa z nauki i sprawowania się aspiranta oraz dowody szczególnych okoliczności, usprawiedliwiających wcześniejsze lub późniejsze składanie egzaminu; polityczna władza powiatowa winna zasięgnąć opinii lekarza urzędowego i przynależnego gremium aptekarskiego w tym względzie.

W szczególności można zezwolić aspirantom, którzy w ostatnim roku swego czasu nauki mają stawić się do wojska, a z uwagi na studia wstępne oraz gorliwe i nienaganne postępowanie zasługują na uwzględnienie, by wskutek wniesionej prośby przystąpili wcześniej do egzaminu, przepisanego dla aspirantów.

Zezwolenie na wcześniejsze składanie egzaminu, przepisanego dla aspirantów, nie może wpłynąć na skrócenie czasu trwania przepisanego okresu nauki (§ 10.). W przypadkach takich należy tedy wystawić tylko poświadczenie tymczasowe o złożeniu egzaminu.

§ 15.

Egzamina aspirantów odbywają się w siedzibie gremium aptekarskiego, a to z reguły corocznie w lutym, i w lipcu; przełożenie gremium aptekarskiego jest jednak uprawnione wybrać w razie potrzeby także inny termin.

§ 16.

Gremium aptekarskie zawiadamia aspiranta pisemnie o odrzuceniu podania lub dopuszczeniu do egzaminu, oznaczając równocześnie czas i miejsce odbycia egzaminu.

Przeciw niedopuszczeniu do egzaminu może dotyczący aspirant wnieść rekurs do politycznej władzy krajowej w ciągu 14 dni, licząc od dnia następującego po dniu doręczenia zawiadomienia.

§ 17.

Komisja egzaminacyjna składa się z przełożonego gremium aptekarskiego lub jego zastępcy jako przewodniczącego i z dwóch członków gremium, wybranych przez gremium aptekarskie. Nadto winien uczestniczyć w egzaminie krajowy referent sanitarny lub wyznaczony przezeń zastępca w charakterze reprezentanta Rządu.

Reprezentant Rządu ma prawo stawiać aspirantom pytania.

§ 18.

Egzamin aspirantów obejmuje część praktyczną i część teoretyczną.

§ 19.

Egzamin praktyczny ma na celu dostarczyć komisji zupełnej pewności, że aspirant posiada

dostateczną wprawę i biegłość w technice farmaceutycznej i farmaceutycznej sztuce sporządzania recept, jak również w wykonywaniu zwyczajnych chemicznych rękoczynów i prac.

W tym celu winien aspirant

1. sporządzić według przedłożonego mu przepisu lekarskiego dane lekarstwo pod nadzorem jednego z członków komisji egzaminacyjnej, oznaczyć cenę jego (przy użyciu cennika lekarstw) i udzielić potrzebnych wyjaśnień,

2. sporządzić przetwór farmaceutyczny (*Electuarium, Unguentum, Linimentum* itd.), dający się sporządzić w krótszym czasie,

3. przeprowadzić pojedyncze chemiczne badanie identyczności przetworu, sprzedawanego w aptece.

Egzamin praktyczny nie może trwać dłużej jak dwie godziny. Egzamin ten odbywa się w pracowni jednej z aptek, znajdujących się w miejscowości, gdzie się egzamin odbywa, a wyznaczonej do tego celu przez komisję egzaminacyjną.

§ 20.

Egzamin teoretyczny ma na celu stwierdzenie, czy aspirant posiada dostateczne wiadomości z zakresu głównych nauk farmaceutycznych, chemii oraz nauki o materiałach aptecznych (farmakognozyi), jako też umiejętności pomocniczych. fizyki i botaniki w tym stopniu, by mógł rozpocząć ze skutkiem studia uniwersyteckie, tudzież czy nabył konieczne potrzebnych wiadomości i należytego zrozumienia farmakopei i innych postanowień ustawowych, odnoszących się do wykonywania aptekarstwa.

Zadaje mu się więc pytania z chemii i fizyki, z farmakognozyi i botaniki, z farmakopei, prowadzenia ksiąg i z ustaw aptekarskich.

§ 21.

Egzamin z fizyki należy ograniczyć do rozdziałów i zasad, które są najwięcej potrzebne aptekarzowi. Szczególną uwagę należy przytem zwrócić na narzędzia i przyrządy, nieodzwonne w ruchu aptecznym.

§ 22.

Egzamin z botaniki winien obejmować: dziedzinę ogólnej nauki o kształtach roślin lodygowych, znajomość głównych działów naturalnego systemu roślin, znajomość i opis krajowych roślin aptecznych i roślin, używanych pospolicie u ludu jako środki lecznicze, tudzież najważniejszych krajowych roślin jadowitych, a to na podstawie przedłożonych świeżych lub zasuszonych egzemplarzy, względnie dobrych rycin.

§ 23.

Przy egzaminie z chemii winien kandydat udzielić wyjaśnień o głównych zasadach chemii, o najważniejszych pierwiastkach i najgłówniejszych połączeniach tychże, o zasadach grupy połączeń organicznych i o ich najważniejszych przedstawicielach, o sporządzaniu, fabrykacji i właściwościach tychże, tudzież o chemicznych połączeniach w ogólności z szczególnem uwzględnieniem chemicznych przetworów, sprzedawanych w aptece.

§ 24.

Przy egzaminie z towaroznawstwa aptekarskiego należy wymagać: poznawania i rozróżniania, względnie opisanie materiałów, używanych na leki, według znamion zewnętrznych (morfologicznych i fizykalnych) przedłożonych próbek, znajomości sposobu powstawania lub pochodzenia tych materiałów, ewentualnie ich gatunków, znajomości zdarzających się zamian, podstawień i zafalszowań oraz znajomości postanowień farmakopei, dotyczących się zbierania, przechowywania, odnawiania i używania materiałów tych dla celów leczniczych.

§ 25.

Przy egzaminie teoretycznym z farmacji winien aspirant przetłumaczyć przynajmniej jeden artykuł farmakopei z języka łacińskiego na język, w którym odbywa się egzamin, wyjaśnić jego treść i udowodnić dostatecznej znajomości układu farmakopei, zawartych w niej przetworów chemicznych i farmaceutycznych, sposobu ich wyrabiania i ich właściwości względnie składników, środków, które mają być oddzielnie przechowywane, tabeli maksymalnych dawek itd. oraz innych najważniejszych przepisów, odnoszących się do prowadzenia apteki.

§ 26.

Czas trwania egzaminu teoretycznego z każdego poszczególnego przedmiotu oznacza się na 10, a najwyżej na 15 minut.

§ 27.

Cenzury przy egzaminie praktycznym i teoretycznym są następujące: „uzdolniony z odznaczeniem“, „uzdolniony“ i „nieuzdolniony“.

Każdy poszczególny egzaminator winien cenzurę te wciągnąć zaraz po ukończeniu egzaminu do protokołu egzaminacyjnego (wzór A) wraz z swym podpisem.

§ 28.

Protokół egzaminacyjny należy zakończyć cenzurą ogólną, o której rozstrzyga większość poszcze-

gólnych cenzur z doliczeniem cenzury egzaminu praktycznego. W razie równości głosów rozstrzyga przewodniczący, który winien protokół zamknąć i podpisać, po wciągnięciu doń cenzury ostatecznej (ogólnej).

§ 29.

Jeżeli kandydat złożył egzamin co najmniej z cenzurą „uzdolniony“, wówczas wyda mu się świadectwo (wzór B).

Świadectwo to wydaje gremium aptekarskie na zasadzie protokołu egzaminacyjnego (wzór B).

§ 30.

Jeżeli aspirant nie uczynił przy egzaminie zadość wymaganiom tylko z jednego przedmiotu, natenczas może powtórzyć egzamin z tego przedmiotu w ciągu dwóch miesięcy.

Jeżeli natomiast aspirant nie uczynił zadość wymaganiom z kilku przedmiotów, wówczas komisya egzaminacyjna przedłuży okres jego nauki o trzy miesiące albo sześć miesięcy, które winien aspirant spędzić w dotychczasowej aptece lub innej.

Po upływie tego czasu należy powtórzyć egzamin przed komisją tego samego gremium aptekarskiego.

§ 31.

Protokół egzaminacyjny (§ 28.) będzie przechowywany w gremium aptekarskiem.

Gremium aptekarskie prowadzi egzamina aspirantów w nieprzerwanej ewidencji; o wyniku egzaminów winno ono składać corocznie w miesiącu grudniu sprawozdanie Ministerstwu spraw wewnętrznych za pośrednictwem politycznej władzy krajowej.

Rozdział IV.

Adjunkci i asystenci.

§ 32.

Kto zamierza wstąpić do służby w aptecę publiczną lub zakładowej w charakterze adjunkta lub asystenta, winien wykazać się wobec kierownika apteki świadectwem aspiranta, świadectwami uniwersyteckimi, dyplomem magistra i innymi swoimi świadectwami służbowymi.

§ 33.

Każdy aptekarz lub odpowiedzialny kierownik apteki jest obowiązany donieść o przyjęciu lub wystąpieniu adjunkta lub asystenta właściwemu gremium aptekarskiemu, zaś adjunkt lub asystent

właściwemu wydziałowi czynnych farmaceutów najdalej w ciągu 8. dni zapomocą kartki zgłoszenia (wzór C).

§ 34.

Adjunkci i asystenci, zatrudnieni w aptekach w okręgu gremialnym, będą utrzymywani tak w gremium jak i w wydziale czynnych farmaceutów w stałej ewidencji.

W tym celu należy założyć w gremium i wydziale czynnych farmaceutów dla każdej z tych osób rejestr (wzór D).

Jeżeli adjunkt lub asystent przechodzi do służby w aptecę innego gremium, natenczas należy na żądanie właściwego gremium i wydziału czynnych farmaceutów odstąpić mu rejestr dotyczącego farmaceuty po umieszczeniu odpowiedniej uwagi. Odpis wydanego rejestru należy przechowywać w gremium i wydziale czynnych farmaceutów.

Rejestry winno się ułożyć według poszczególnych kategorii i utrzymywać w porządku alfabetycznym.

§ 35.

Nadto należy dla każdej poszczególnej apteki okręgu gremialnego prowadzić osobny spis imienny farmaceutów (wzór E), zatrudnionych w tej aptece.

§ 36.

Władza polityczna może wglądać każdego czasu w rejestry gremium i wydziału czynnych farmaceutów albo wzywać do przedłożenia sobie poszczególnych rejestrów, ewentualnie odpisów, sporządzonych i widymowanych przez przełożonego gremium lub przewodniczącego wydziału czynnych farmaceutów.

§ 37.

Za czas służby należy uważać i liczyć tylko ciągłą i zupełną służbę w aptecę, a to niezależnie od urlopu, nie przekraczającego czterech tygodni

w ciągu jednego roku, lub choroby, stwierdzonej przez lekarza i trwającej bez przerwy nie dłużej jak sześć miesięcy.

Czas służby należy uważać za zupełny tylko wówczas, jeżeli zatrudnienie w ruchu aptecznym trwa dziennie przeciętnie najmniej pięć godzin.

§ 38.

Za czas spędzony w aptecę otrzymuje funkcyjarsz od aptekarza wykaz służbowy (wzór F), który musi być potwierdzony przez przełożenie gremium i widymowany przez lekarza urzędowego politycznej władzy powiatowej.

Rozdział V.

Postanowienia przejściowe i końcowe.

§ 39.

Dopóki w poszczególnych krajach nie będą jeszcze utworzone gremia aptekarskie, winny polityczne władze pierwszej instancji spełniać w tych krajach obowiązki, nałożone rozporządzeniem niniejszem na gremia aptekarskie.

Komisya dla egzaminu aspirantów farmacyi (§ 17.) składa się w krajach tych z krajowego referenta sanitarnego lub wyznaczonego przez niego zastępcy jako przewodniczącego oraz z dwóch aptekarzy, przybranych na egzaminatorów przez krajowego referenta sanitarnego.

§ 40.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia; z chwilą tą tracą moc obowiązującą wszystkie przepisy istniejących statutów gremialnych, sprzeciwiające się postanowieniom niniejszego rozporządzenia, tudzież rozporządzenie Ministerstwa spraw wewnętrznych z dnia 9. maja 1890. Dz. u. p. Nr. 81.

Heinold wlr.

Wzór A.**Formularz.****Protokół egzaminu** (użycie osobnego arkusza dla każdego kandydata odpowiada najbardziej celowi).**Protokół egzaminacyjny.**

N. N. z, urodzony dnia w
 wyznanie
 studia przygotowawcze
 czas nauki w aptekach od do

Egzamin.

1. Praktyczny dnia 19 . .

Wiadomości farmaceutyczne: uzdolniony. N. N. (podpis egzaminatora.)

2. Teoretyczny dnia 19 . .

Fizyka i chemia (ogólna): uzdolniony, N. N. (podpis egzaminatora.)

Botanika i farmakognozya: uzdolniony z odznaczeniem. N. N. (podpis egzaminatora.)

Wiadomości farmaceutyczne: uzdolniony. N. N. (podpis egzaminatora.)

Zamknięto dnia 19 . . cenzurą: uzdolniony.

N. N.,
komisarz.N. N.,
przewodniczący.Wzór B.**Testimonium Tironum Pharmaciae.**

Nos Praeses et Viri ad tentandos pharmaciae tirones delecti testamur tironem

 natum in
 die mensis anno MCM
 postquam annos tirocinii praescriptos in medicamentarii officinis exequit, ad tentamen tironum
 pharmaciae e disciplinis laboribusque praescriptis admissum et severe examinatum fuisse, qua
 propter supra nominatum Dominum
 ad studia universitatis aptum et paratum
 declaravimus. In quorum fidem Ei hoc testimonium subscriptionibus nostris firmatum dedimus.

. die mensis anno MCM

Praeses:

Viri delecti:

.

(Sigillum.)

Wzór C.

Kartka zgłoszenia.

Imię i nazwisko

Miejsce, rok i dzień urodzenia

Wyznanie

Przynależność (miejscowość, kraj)

Stan (wolny lub nie)

Data { złożonego egzaminu aspiranta dypłomu magistra

— { pięciolecia piętnastolecia

Poprzednie miejsce działalności

Obecne stanowisko zawodowe*)

Data wstąpienia

Data zgłoszenia

Dokładne oznaczenie apteki (stanowisko apteki, imię i nazwisko posiadacza, ulica i Nr. domu, w danym razie inne określenie), w której wstępuje się do służby

.

Podpis czynnego farmaceuty:

Podpis kierownika apteki:

.

Wymeldowanie.

Imię i nazwisko

Obecne stanowisko zawodowe*)

Data wstąpienia Data wystąpienia

Przesiedlił się do

Apteka

Data wymeldowania

Jako potwierdzenie wymeldowania:

Wiza przełożenia gremium aptekarskiego:

Podpis kierownika apteki:

.

*) Kierownik, adjunkt, asystent.

Uwaga. Skoro kierownik apteki wypełnił szczegóły podkreślone należy wysłać cały arkusz do właściwego gremium aptekarskiego. — Część dolna, którą zwróci przełożenie gremium aptekarskiego po zaopatrzeniu swą wizą, będzie uchodziła następnie za potwierdzenie zgłoszenia. — W razie wymeldowania należy na tej dolnej części zapisać datę wystąpienia oraz miejsce nowego zatrudnienia i przesłać ją znowu do gremium aptekarskiego.

Wzór D.

Rejestr aptekarski.

Imię i nazwisko

Miejsce, rok i dzień urodzenia

Wyznanie

Przynależność (miejscowość i kraj)

Stan (wolny lub nie)

Data { złożonego egzaminu aspiranta
 { pięciolatnia
 { piętnastolatnia
 { dyplomu magistra

Nazwa i siedziba apteki itd.	Charakter służbowy lub stanowisko zawodowe	Data wstąpienia wystąpienia	Czas trwania służby		Uwaga (Należenie do jakiegoś farmaceutycznego zakładu pen- syjnego, ubezpieczenie na wypadek choroby, zmiana stanu cywilnego, pochwały, kary, szczególne działalności)
			lat	miesięcy dni	

Wzór F.**Wykaz służbowy****pana mag. far.**

Imię i nazwisko:

Miejsce i data urodzenia:

Data wstąpienia:

Data wystąpienia:

Czas trwania służby: lat, miesięcy, dni

Charakter służbowy:*)

(Miejscowość) , dnia 19 . .

Potwierdzenie urzędowe:
(Gremium, wzgl. c. k. Starostwo.)

Podpis oraz pieczęć apteki:

.
Wiza lekarza urzędowego:

*) Prowizor, adjunkt, asystent.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych

wychodzi nakładem c. k. Drukarni nadwornej i państwowej w Wiedniu, dzielnica I., Seilerstätte l. 24,
także w roku 1912. w języku

niemieckim, czeskim, włoskim, chorwackim, polskim, rumuńskim, ruskim i słowenskim:

Prenumerata na cały **rocznik 1912** każdego z tych ośmiu wydań Dziennika ustaw państwa wynosi za egzemplarz **8 K** przy odbiorze w miejscu lub bezpłatnej przesyłce pocztowej.

Prenumerować można w składzie c. k. Drukarni nadwornej i państwowej w Wiedniu, dzielnica I., Seilerstätte l. 24, i nabywać tam także pojedyncze roczniki i pojedyncze części Dziennika ustaw państwa.

Ponieważ Dziennik ustaw państwa wydaje się względnie rozsyła się abonentom tylko po poprzednim złożeniu prenumeraty rocznej, przeto należy równocześnie z zaabonowaniem uiścić także przypadającą kwotę pieniężną; celem umożliwienia szybkiego i niewadliwego doręczenia przez c. k. pocztę należy podać prócz dokładnego adresu mieszkania także odnośny okrąg doręczeń pocztowych.

Pojedyncze roczniki wydania **niemieckiego** można nabywać:

Rocznik	1849 za . . .	4 K 20 h	Rocznik	1870 za . . .	2 K 80 h	Rocznik	1891 za . . .	6 K — h
"	1850 " . . .	10 " 50 "	"	1871 " . . .	4 " — "	"	1892 " . . .	10 " — "
"	1851 " . . .	2 " 60 "	"	1872 " . . .	6 " 40 "	"	1893 " . . .	6 " — "
"	1852 " . . .	5 " 20 "	"	1873 " . . .	6 " 60 "	"	1894 " . . .	6 " — "
"	1853 " . . .	6 " 30 "	"	1874 " . . .	4 " 60 "	"	1895 " . . .	7 " — "
"	1854 " . . .	8 " 40 "	"	1875 " . . .	4 " — "	"	1896 " . . .	7 " — "
"	1855 " . . .	4 " 70 "	"	1876 " . . .	3 " — "	"	1897 " . . .	15 " — "
"	1856 " . . .	4 " 90 "	"	1877 " . . .	2 " — "	"	1898 " . . .	6 " — "
"	1857 " . . .	5 " 70 "	"	1878 " . . .	4 " 60 "	"	1899 " . . .	10 " — "
"	1858 " . . .	4 " 80 "	"	1879 " . . .	4 " 60 "	"	1900 " . . .	7 " — "
"	1859 " . . .	4 " — "	"	1880 " . . .	4 " 40 "	"	1901 " . . .	6 " — "
"	1860 " . . .	3 " 40 "	"	1881 " . . .	4 " 40 "	"	1902 " . . .	7 " 50 "
"	1861 " . . .	3 " — "	"	1882 " . . .	6 " — "	"	1903 " . . .	9 " — "
"	1862 " . . .	2 " 80 "	"	1883 " . . .	5 " — "	"	1904 " . . .	5 " — "
"	1863 " . . .	2 " 80 "	"	1884 " . . .	5 " — "	"	1905 " . . .	6 " — "
"	1864 " . . .	2 " 80 "	"	1885 " . . .	3 " 60 "	"	1906 " . . .	12 " — "
"	1865 " . . .	4 " — "	"	1886 " . . .	4 " 60 "	"	1907 " . . .	13 " — "
"	1866 " . . .	4 " 40 "	"	1887 " . . .	5 " — "	"	1908 " . . .	9 " — "
"	1867 " . . .	4 " — "	"	1888 " . . .	8 " 40 "	"	1909 " . . .	8 " 50 "
"	1868 " . . .	4 " — "	"	1889 " . . .	6 " — "	"	1910 " . . .	8 " 40 "
"	1869 " . . .	6 " — "	"	1890 " . . .	5 " 40 "	"	1911 " . . .	7 " — "

Pojedyncze roczniki **wydań w innych siedmiu językach** od r. 1870. począwszy można nabywać po tej samej cenie co wydanie niemieckie.

Nabywającym na raz przynajmniej 10 dowolnie wybranych, zupełnych roczników Dziennika ustaw państwa przysnaje się opust 20%, a nabywającym na raz przynajmniej 25 dowolnie wybranych, zupełnych roczników Dziennika ustaw państwa opust 25%, zaś nabywającym na raz przynajmniej 35 dowolnie wybranych, zupełnych roczników Dziennika ustaw państwa opust 30%.

NB. Części niemieckiego wydania Dziennika ustaw państwa, które zaginęły lub doszły w stanie wadliwym, należy reklamować najpóźniej w **przeciągu czterech tygodni** po ich ukazaniu się, zaś części wydań nieniemieckich najpóźniej w **przeciągu sześciu tygodni** po wydaniu spisu rzeczy i karty tytułowej do odnośnych wydań, wprost w c. k. Drukarni nadwornej i państwowej w Wiedniu, dzielnica III., Rennweg l. 16.

Po upływie tego terminu wydaje się Dziennik ustaw państwa wyłącznie tylko **za opłatą ceny handlowej** ($\frac{1}{4}$ arkusza = 2 strony za 2 h).

Ponieważ **wszystkie roczniki wydania niemieckiego** począwszy od roku 1849. i **wszystkie roczniki wydań w innych siedmiu językach** począwszy od roku 1870. są całkowicie uzupełnione, przeto można nabywać w składzie c. k. Drukarni nadwornej i państwowej w Wiedniu, dzielnica I., Seilerstätte l. 24., nie tylko każdy pojedynczy rocznik po cenie wyżej podanej, lecz nawet każdą z osobna część wszystkich tych roczników po cenie handlowej ($\frac{1}{4}$ arkusza = 2 strony za 2 h); tym sposobem umożliwiające jest uzupełnienie niekompletnych roczników i zestawienie pojedynczych części podług materyi.